

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Samlende politiske betragtninger : Valghæfte 2

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1960

Emne:Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

VALGHÆFTE II

**SAMLENDE
POLITISKE BETRAGTNINGER**

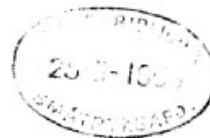
Herudover indsat sidst i hæftet:

Kommentarer vedrørende:

1. Postbudstrejken
2. Topartsystemet og de konservative
3. Den internationale valutafonds anerkendelse af den danske regerings politik
4. Den økonomiske fremgang fra 1957-1960
5. Har Det radikale Venstre ingen indflydelse?
6. Voldgift
7. Forkøbsret for lejere i byerne
8. Plejehjem for gamle
9. Halvdagsarbejde for kvinder
10. Skat ved kilden
11. 60.000 stemmers-klausulen og 21 års valgretten
12. Åbningstalen og fri stilling efter valget

DET RADIKALE VENSTRES VALGHÆFTER 1960

Redaktion: Partisekretær Bjørn Hansen

Samlende politiske betragtninger

Danmarks økonomiske situation i dag er resultatet af den udvikling, der er foregaaet ude i verden og af den politik, der er ført herhjemme. Udgangspunktet for regeringens politik var jo valutakrisen i 1957, hvor der i alle kredse var en ængstelse for, at vi ikke fortsat kunne opfylde vore internationale betalingsforpligtelser.

Naar Det radikale Venstre, som bebudet før valget, var villig til at indtræde i en regeringsdannelse, stod det i forbindelse med, at vi fandt det saglig rigtigt, at partiet fik en afgørende indflydelse paa den økonomiske politik, og vi følte en forpligtelse i saa henseende, fordi vi stærkere end andre havde understreget nødvendigheden af en samordning af de økonomiske kræfter.

Efter regeringens dannelse blev der straks lagt en fast plan for regeringens politik. For det første blev gennemført den stærkt kritiserede og ret haarde lovgivning i sommeren 1957, hvorved der blev lagt byrder paa alle kredse i befolkningen.

For det andet var opgaven at styrke økonomien og erhvervslivet ved at fremme kapitaldannelsen og derigennem skabe muligheder for ny virksomhed. Løsningen af denne opgave paabegyndtes med lovene om skattefrie afskrivninger og skattefrie hensættelser til investeringsfonds; de to love, som har haft saa afgørende betydning for erhvervslivet.

Der fortsattes i den følgende folketingssamling med lov til fremme af opsparingen, herunder skattefrie hensættelser paa bunden konto, øgede fradrag af forsikringspræmier i den skattepligtige indkomst samt fremme af ungdomsopsparingen.

Den tredje opgave var af mere administrativ karakter.

Det radikale Venstre havde den anskuelse, at det ikke var nok at se arbejdsproblemerne alene ud fra beskæftigelsessynspunktet. Vigtigere var det, at de offentlige investeringer i stigende grad blev overført til virkelig produktive omraader. Hermed paabegyndtes bestræbelserne til fremme af undervisning, uddannelse,

forskning, udbygning af samfærdselsmidlerne. Alt det, som nu i høj grad koncentrerer i udbygningen af universiteterne, Landbohøjskolen, Polyteknisk Læreanstalt, tekniske skoler o.s.v.

For det fjerde saa regeringen det som en vigtig opgave at skabe det bedst mulige samarbejde med erhvervslivet og pengeinstitutterne, og det er jo lykkedes.

For det femte var det nødvendigt at naa til reformer med hensyn til boligbyggeriet og huslejelovgivningen, hvilke problemer tidligere regeringer har ladet ligge af frygt for ubehageligheder over for baade ejere og lejere.

Imidlertid trak mørke skyer op i form af truende landbrugskrise. Eksportprisen for smør gik ned til kr. 3,50, og en tid frygtede man en overfyldning af baconmarkedet, saa der allerede inden for landbruget hævdede sig røster om en mulig produktionsrationering.

Hermed begyndte de omfattende forhandlinger mellem landbrugsministeren og landbrugets organisationer. Under disse forhandlinger udtalte husmandsrepræsentanterne, at maalet for dansk landbrugspolitik aldrig kunne blive en begrænsning af produktionen. Det ville undergrave grundlaget for slægtleds opbygning inden for dansk landbrug. I stedet for maatte arbejdet sættes ind paa at øge afsætningsmulighederne paa nye markeder og øget propaganda paa gamle markeder.

Paa dette grundlag gennem-

førte folketinget efter indstilling af et enigt landbrug den saakaldte bemyndigelseslov, paa baggrund af hvilken afsætningsraadet dannedes, iøvrigt i samarbejde med de private eksportører. Den herved gennemførte ordning har jo skabt stærke brydninger indenfor landbruget, herunder landboforeningerne, hvor Pinstrups og andre ligesindedes hensigter syntes at have været en sprængning af det, man her var naaet frem til. Her skal ikke fældes nogen dom i denne strid, men det tør fastslaaes, at i den kommende tid staar det i allerførste række at skabe den rette og mest intime kontakt mellem landbrugserhvervet og vor udenrigsstyres repræsentationer i udlandet. Det er nødvendigt, at der inden for landbrugets organisationer skabes samling om en slagkraftig propaganda i bestræbelserne for at opdyrke nye og udvikle gamle markeder, og denne propaganda maa i stigende grad kunne støtte sig til danske handelsattachéer og til den mere og mere handels- og forretningskynige betjening inden for vore ambassader og konsulater. Det er det, der nu foreslaas i den udenrigsministerielle kommission, og som i nogen grad kritiseres af oppositionen.

Der er vældige landomraader med nye lande i Afrika, hvor Danmark er uden enhver forretningsmæssig kontakt, og hvor mulighederne for vor landbrugs-eksport er latent til stede, og

som kun venter paa at blive udnyttet.

Imidlertid evner vi ikke at lægge et net af repræsentationer overalt i disse lande, og derfor har regeringen foreslaaet et samarbejde mellem de nordiske lande om at finde en form for deling af opgaverne i disse nye lande og dermed en deling af udgifterne.

I forstaaelse med mejeribruget, landbrugsraadet og husmandsforeningerne gennemførte regeringen i 1959 en lov, der satte en bundpris for mælk og smør paa hjemmemarkedet svarende til en smørpris paa kr. 6,00. Venstre nægtede at stemme for loven i folketinget. Det stærke fald i eksportprisen paa det engelske marked førte i eftersommeren 1960 eksportprisen ned paa kr. 5,00, hvorefter bundprisen for hjemmemarkedet traadte i kraft.

Vi staar nu over for det store problem, at landbrugets eksportudvalg forbereder at fastsætte bundpriser paa hjemmemarkedet for landbrugsprodukter under ansvar over for Monopoltilsynet.

Det kan der principielt ikke indvendes noget imod, men landbruget maa selvfølgelig selv være ansvarlig for, at det sker under former, der ikke med berettigelse kan betegnes som dumpingpriser, idet grundlaget for vor handelspolitik paa landbrugsområdet i saa tilfælde ville blive undergravet og gøre det vanskeligere at protestere imod andre landes dumping.

For landets økonomi som hel-

hed begyndte de gunstige, økonomiske virkninger af den førte politik at vise sig i løbet af 1958. Det skete stærkere end ventet og fremskyndedes af ændringer i de økonomiske konjunkturer ude i verden med begyndende fald i raastofpriserne.

Af oppositionen hævdes det, at heri ligger alene forklaringen paa den gunstige udvikling herhjemme. Den internationale valutafond, der hvert aar i en beretning giver en karakteristik af de enkelte landes økonomiske stilling er imidlertid af en anden opfattelse.

I 1959 skrev valutafonden bl. a. om dansk økonomisk politik:

„Den stramning af den økonomiske politik, som gennemførtes i midten af 1957 for at imødegaa faldet i valutareserven, holdt den indenlandske efterspørgsel nede, saa Danmark kunne drage fuld nytte af de gunstige, ydre vilkaar, der indtraf“.

I 1960 skrev valutafonden følgende, hvis første afsnit jo faktisk vender sig direkte mod oppositionens uforsvarlige skattepolitik:

„Fonden er af den opfattelse, at de ekspansive kræfter i Danmark fortsat er stærke, og haaber, at myndighederne vil udvise den yderste forsigtighed i deres penge- og finanspolitik, og at de vil være rede til om nødvendigt at gennemføre yderligere passende foranstaltninger for at hindre efterspørgselspresset i at blive for stærkt.

Fonden hilser de skridt, der er

taget for at afskaffe diskrimination, og de betydningsfulde fremskridt, der er gjort i fjernelsen af andre restriktioner, velkommen. Fonden bemærker, at Danmark har sat sig for at formindske restriktionerne gradvis i løbet af de næste 3 aar, men haaber, det vil være muligt at gøre hurtigere fremskridt. Fonden bemærker, at Danmark har ophævet adskillige bilaterale betalingsaftaler, og henstiller indtrængende, at der gøres yderligere fremskridt ved ophævelsen af de tilbageværende aftaler“.

Det er selvfølgelig svært for oppositionen at erkende sine fejlagtige spaadomme. Som et eksempel paa den hetz der sættes ind over for den nye regering i sommeren 1957 kan nævnes et karakteristisk eksempel.

I en tale i Viborg i eftersommeren 1957 karakteriserede Erik Eriksen regeringens politik paa følgende maade:

Den vil ødelægge den private opsparing, arbejdsløsheden vil øges, produktionen vil gaa ned i eksporterhvervene og investeringen mindskes. Som følge af alt dette vil der ingen tillid være til regeringen, hverken her i landet eller i udlandet. Og saa gik det lige modsat. Den private opsparing er stadig stigende. Der er stærk fremgang i eksporten samtidig med, at investeringerne stadig øges og vi for første gang har fuld beskæftigelse, og der har i de tre aar været større prisstabilitet end hidtil. Som følge af denne udvikling er i udlandet

tilliden til dansk økonomi i stadig vækst.

Den gunstige økonomiske udvikling fik stærk indflydelse paa hele mentaliteten herhjemme. Valutakrisen i 1957 havde ligesom skabt mismod og tvivl i private erhvervskredse. Utrygheden skabte passivitet. I dag er alt dette afløst af initiativ og virkelyst. Tvivlen er afløst af tillid til pengevesenet. Det tillidsfulde samarbejde mellem regeringen og erhvervslivet har i høj grad bidraget hertil.

Hvorledes har den økonomiske stilling da udviklet sig?

Valutasituationen i 1957 viste et minus paa 200 mill. kr. I 1960 var der skabt en beholdning paa 1600 mill. kr. Den daarlige høst med deraf følgende større indførsel af korn og foderstoffer medførte fra efteraaret 1959 til foraaaret 1960 en nedgang paa 400 mill. kr. Siden er reserverne atter steget med 100 mill. kr., saa de nu udgør 1300 mill. kr.

Produktionen er i de sidste to aar steget med 15 pct. og forbruget er steget tilsvarende. Eksporten er steget med 30 pct. Samtidig er investeringer inden for erhvervslivet steget med 20—25 pct. og den private opsparing er steget stærkt. Fra betydelig arbejdsløshed er man naaet frem til fuld beskæftigelse, saa statens bidrag til arbejdsløshedsunderstøttelse er gaaet ned med 150 mill. kr.

Vil man nu bevare den økonomiske balance, er det selvfølgelig nødvendigt at passe paa, at

forbruget ikke fremtidig stiger stærkere end produktionen. Hvis dette sker, vil den øgede efterspørgsel presse lønninger, avancer og omkostninger i vejret med paafølgende ringere konkurrenceevne udadtil samtidig med, at vareindførslen stiger. Man vil da atter være inde i den udvikling, der fører til nye valutakriser.

Det er i denne situation Venstre og konservative fremkommer med det forslag om 800 mill. kr.s skattelettelse, som Venstres folketingsgruppe uden forudgaaende kendskab til forslaget vedtog paa to timer.

Der regnes almindeligvis med, at mindst tre fjerdedele af en saadan skattelettelse omsættes i øget forbrug, og det skulle altsaa ske paa et tidspunkt, hvor et efterspørgselspres i forvejen truer den økonomiske balance.

De to partier søgte at imødegaa kritikken ved at sige, at til gengæld skulle der gennemføres besparelser paa 400 mill. kr. Dette spareforslag er imidlertid brudt fuldkommen sammen. Forholdet er følgende:

I forslaget om de 400 mill. kr.s besparelse indgik en nedsættelse af statens udlaan til boligbyggeriet med 100 mill. kr. Denne besparelse var for længst sket, idet staten ikke det sidste aar overhovedet har givet statslaan her. Hertil kan føjes, at V og K stillede forslag om et par hundrede mill. kr.s øgede statsudgifter til forsvaret. Dette blev nedbragt til 70 mill. kr., men disse 70 mill. kr. maa altsaa fra-

drages de foreslaaede besparelser. Tilbage bliver 230 mill. kr. Heraf faldt de 25 mill. kr. paa nedlæggelse af statsbanernes sidelinjer. Saadanne nedlæggelser, som der er almindelig enighed om efterhaanden, vil jo komme til at strække sig over adskillige aar og er derfor ikke en øjeblikkelig besparelse. Iøvrigt viser det sig, at med hensyn til nogle af de sidelinjer, man foreslaar nedlagt, protesterer de venstremænd, gennem hvis valgkreds de paagældende baner gaar (f. eks. Damsgaard over for Thybanen og Venstres folketingskandidat paa Mors, Dalsgaard, over for Sallingbanen).

Tilbage er altsaa nu ca. 200 mill. kr., hvoraf ca. et halvt hundrede mill. kr. for saa vidt ikke er egentlige besparelser, idet det drejer sig om bortfald af statsudlaan til landvinding og grundforbedring og rationalisering inden for haandværket. Her synes iøvrigt i den sidste tid Venstre at være vaklende, idet partiet for nylig i finansudvalget har stemt sammen med os om en forøgelse af udlaanene til landvinding.

Af de besparelser paa ca. 150 mill. kr. der herefter er tilbage, falder 40 mill. kr. paa en forhøjelse af sygeforsikringskontingenterne, ca. 75 mill. kr. paa formindskelse af tilskud til familier med mange børn, og resten falder paa en forhøjelse af huslejen for en del af lejerne i de ved statslaan finansierede boliger.

Inden for den komiske genre kan nævnes forslag om nedlæg-

gelse af husholdningsraadet, der fremkaldte revolution blandt Venstres kvinder, saa de tvang Jens Sønderup til i folketinget at anbefale husholdningsraadets videre arbejde med begejstring.

Det var dette Vog K forslag, der fik bageret til at flyde over hos Thorkil Kristensen, og som han og Nationalbanken betegnede som uforsvarligt, og som erhvervsledere advarede imod.

Det er over for alt dette, Det radikale Venstre siger, at skattepolitikken maa være et led i den økonomiske politik. Skattelettelse og øget forbrug skal komme som følge af øget produktion.

Regeringen mente i foraaet, det var forsvarligt med en mindre skattelettelse paa 250 mill. kr. Fortsætter produktionsstigningen, vil nye skattelettelser følge efter, men det økonomiske grundlag for skattelettelse maa først være til stede. Det kan ikke nytte at ville plukke frugten, før den er moden, saa ender vi i kriser. (Se valgheftet om partiets skatteprogram).

Det radikale Venstre hævder altsaa, at der maa føres en forsigtig langsigtet politik paa demokratisk grundlag. En saadan forsigtig politik er ogsaa paa krævet, fordi der trods alt er mange usikkerhedsmomenter i den fremtidige økonomiske udvikling, som maa fraraade for stor optimisme. Vi ved intet sikkert om de fremtidige raastofpriser, der i saa høj grad er bestemmende for bytteforholdet. Skibsfarten har stadig lave fragsatser. Usikkerheden omkring land-

brugets eksportpriser er betydelig. Tør vi tro, at industrieksporten stadig vil stige i det hidtidige tempo. Og hertil føjer sig den usikkerhed, der knytter sig til Danmarks indtræden i et større marked med mere intensiv konkurrence.

Regeringens politik under forhandlingerne vedrørende de europæiske markedsdannelser har været at opnaa størst mulig sikkerhed for, at vejene for vor eksport holdes aabne baade mod vest og syd.

Med sammenbrudet af de europæiske frihandelsforhandlinger opstod forsøgene paa at danne det ydre frihandelsomraade (de syv). Danmark indtog først en forbeholden stilling paa grund af, at vore eksportinteresser var saa stærkt delte mellem Storbritannien og Rom-traktatlandene (de seks). Af Danmarks samlede udførsel gik 32 pct. til Romtraktat-landene og 40 pct. til de syv. De tilsvarende tal for danske landbrugsvarer var 35 pct. og 43 pct.

Efterhaanden som forhandlingerne tog fastere form, viste det sig nu, at interessen i at drage Danmark med ind i dette frihandelsomraade var saa stor, at Danmark øjensynligt kunne stille sine betingelser.

Hermed indledtes der særlige samtaler mellem den danske og i første række den engelske og svenske regering, men senere efterfulgt af forhandlinger med Schweiz, Østrig og Portugal, og det kom her til to-sidede aftaler.

For Storbritanniens vedkommende drejer det sig om afskaffelse af den engelske told paa bacon og kødkonserves med halvdelen 1. juli 1960 og halvdelen 1. juli 1961, samt afskaffelse i 1960 af tolden paa enkelte ostersorter samt daasefløde. Hertil kommer tilsagn om, at danske producenter skal kunne bevare deres marked i Storbritannien og faa andel i stigende forbrug.

Endvidere tilsagn om anvendelse af de engelske antidumpingbestemmelser, hvor dumpingsalg fra andre lande vil skade danske interesser. Det er i henhold til dette tilsagn, Danmark i sommer har kunnet henvende sig til den engelske regering med henblik paa det voldsomme fald i smørpriserne.

Det svenske tilsagn drejer sig om visse lettelser over for den danske eksport af landbrugsvarer til Sverige samt tilbagebetaling til Danmark af 60 pct. af de afgifter, der betales ved indførslen af landbrugsvarer til Sverige (10—15 mill. kr.).

Forinden Danmark tog sin beslutning, førtes der tillige forhandlinger med den tyske regering, hvor økonomiminister Erhardt og daværende landbrugsminister Lübke (nuværende tysk præsident) gav udtryk for, at man saa med fuld forstaaelse paa Danmarks deltagelse i frihandelsomraadet, blandt andet fordi man ventede, at Danmark ville kunne være et formidlende element i forholdet mellem de seks og de syv.

Det er forstaaeligt, at resultaterne af de tre aars politik hen sætter oppositionen i en vis desperation, naar man tænker paa de fantastiske spaadomme i 1957 om ulykkerne, der ville komme under denne regering. Det er jo næsten ikke til at bære, at der er sket det modsatte.

Men det er svært at skulle fastholde, at landet er misregeret. Der maa mere til, og saa gaar man ud i de lige saa fantastiske paastande, at friheden er i fare, og at erhvervslivet er ved at blive lagt i lænker — den rene socialisering.

Ved en fjernsynsudsendelse blev Venstres og konservatives ordførere stillet over for disse paastande. Det blev fremført over for dem, at siden regeringens dannelse, er statens finansiering af byggeriet gennem direkte statslaan i afgørende grad under afvikling. En huslejelov er gennemført, som afvikler restriktionerne, efterhaanden som bolig-mangelen ophører.

I de sidste to aar er liberaliseringen af vor udenrigshandel øget gradvis paa omraader, hvor den konservative handelsminister intet foretog sig — og nu er gennemført den endelige afvikling af hovedparten af restriktionerne.

Den nuværende regering har gennemført afskrivningsregler for det private erhvervsliv, der har været en løftestang for den skete stigning i samtlige erhvervs private investeringer. Der er i de sidste aar gennemført betydelige skattelettelser til fremme af

opsparingen og den private kapitaldannelse, og gennem erhvervsfond og eksportkreditter underbygges det frie erhvervsliv uden nogen som helst statsindblanding.

I kraft af hele denne udvikling er der i dag i det danske samfund større økonomisk dispositionsfrihed, end der har været de sidste 30 aar.

Der blev spurgt, om oppositionen virkelig ville være bekendt at kalde dette socialisering. — Der blev ikke svaret et ord.

Nej, det er ikke socialisering, der foregaar i Danmark. Derimod sker der ogsaa her, hvad der er et karakteristisk træk i nutidens demokratiske samfund rundt i landene, at tidligere tiders kamp-tilstand mellem stat og frit erhvervsliv er ved at afløses af samarbejdet mellem staten og det frie erhvervsliv, overalt hvor et saadant samarbejde medfører fordele for produktionen og fremme af samfundets velstand.

Staten skal ikke dirigere, men staten skal heller ikke gøres til en fjende af det frie erhvervsliv.

Staten skal være de frie erhvervs medarbejder, der i stadig kontakt med erhvervene og deres organisationer tilstræber en samordning af de økonomiske kræfter og derigennem fremmer initiativ og virkelyst.

Det er en saadan politik, der er ført herhjemme i de sidste tre aar, og som erhvervslivet i stigende grad anerkender, som har bidraget til de gode resultater,

der ogsaa nyder international anerkendelse.

Vi staar nu foran et folketingsvalg.

Med den uforsonlige politik, oppositionen er gaaet ind i, er det sundt, at befolkningen faar lejlighed til baade at dømme om de resultater, den førte politik har bragt i de sidste tre aar, og at tage stilling til de meget store opgaver, der ligger foran os i den kommende tid.

Partierne faar herunder lejlighed til at lægge deres standpunkter aabent frem. Oppositionen har jo valgt den haarde linje. Efter at oppositionen har sluttet borgefred med De Uafhængige, er der samlet en front af alle, der befinder sig til højre for regeringens politik. Det klarer meget, men det kan ikke skjule kendsgerningerne, at de tre aars politik har bragt en enestaaende styrkelse af vort lands økonomi, og at alle de ulykkes-spaadomme, oppositionens talsmænd har fremsat gennem de tre aar, er slaaet fejl.

Man skulle ikke synes, det giver en god baggrund for at kræve større indflydelse.

Det radikale Venstre kan henvise til, at det formaal, vi i 1957 havde med at indtræde i en flertalsregering, ønsket om at bidrage til en konsolidering af landets økonomi, er naaet. Vi tror, at ogsaa den kommende tid vil faa brug for, at énsidige synspunkter og krav afbalanceres inden for landets økonomiske evne.

Ingen her i landet beklager

vist, at Det radikale Venstre fik haand i hanke med landets økonomi.

Nu fortæller Venstre ganske vist daglig, at ministre som Skytte, Jørgen Jørgensen, Philip og Dahlgaard jo næsten ingen indflydelse har.

I forfjamskelsen glemmer man, at den staaende lektie ellers er, at man retter den anklage mod os, at vi udøver en politisk indflydelse, som langt overstiger partiets talmæssige styrke, og det er rigtigt — man siger saa, at det skyldes denne mærkelige tilfældighed, at vore stemmer gennem lange tider har været afgørende for folketingets flertal. Tror man virkelig, at et partis magt gennem et halvt aarhundrede beror paa saadanne tilfældigheder. Der gives en helt anden forklaring.

Vort parti kan vel ikke siges at være almindeligt elsket, ofte har det i store kredse været hadet — omend samtidig i disse kredse frygtet.

Men tilbage bliver den kendsgerning, at ved siden at den skare af kvinder og mænd, som har kæmpet for dette parti, gaar der forbindelseslinjer til folkelige

kredse langt uden for partiets egne rammer. Det er ikke en central placering i folketinget, der paa langt sigt giver partiet sin indflydelse, nej, det er vor centrale placering i befolkningen, der gør, at vore synspunkter ofte imødekommer beslægtede synspunkter i befolkningskredse inden for andre partier.

Det er de samme egenskaber hos vort parti, der gør, at vi har særlige muligheder for i denne mærkelige overgangstid mellem to tidsaldre at staa som formidlere mellem fortid og fremtid.

Vi har ingen tiltro til ideologiske systemer fastlagt for alle tider.

En gold strid om slagord, der har mistet deres indhold, interesserer os ikke; men vi tror paa, at det er muligt at bygge et samfund op, hvor den aandelige, den personlige og den politiske frihed stadig sikres, hvor økonomisk magtmisbrug hindres, og hvor der samtidig bevares det maal af frit initiativ, som giver den højeste levestandard.

Det er denne balance mellem frihed og orden, tidligere tiders store radikale ledere overgav vort slægtled at værne, og som vi stadig har kræfter til at værne.

Postbudstrejken

I tjenestemandsløven af 7. juni 1958 hedder det i § 3:

„Stk. 1. Tjenestemanden skal i alle anliggender samvittighedsfuldt overholde de for hans tjenestestilling givne love, anordninger og forskrifter. Han skal i sine forhold i og uden for tjenesten vise sig værdig til den agtelse og tillid, som hans stilling kræver.

Stk. 2. Tjenestemanden er endvidere ved udførelsen af sine tjenestehandlinger pligtig at paase overholdelsen af den gældende lovgivning og andre for vedkommende forhold givne forskrifter“.

I § 4 hedder det:

„Enhver tjenestemand er pligtig at underkaste sig de forandringer i hans tjenesteforretningers omfang og beskaffenhed, som maatte blive bestemt, uden at det er fornødent, at noget dertil sigtende forbehold er optaget i hans ansættelsesbrev.“

Og i § 7 hedder det:

„Stk. 2. Enhver tjenestemand skal ved sin første ansættelse, inden stillingen overtages, underskrive en erklæring, hvori han paa ære og samvittighed lover at

opfylde sine tjenestepligter med trofasthed og nidkærhed. De af kongen udnævnte tjenestemænd afgiver desuden en højtidelig forsikring om at ville holde grundloven.“

I danske tjenestemandsløve har der aldrig været indeholdt et direkte forbud mod deltagelse i strejke, men de foran anførte lovbestemmelser har altid været forstået saaledes, at tjenestemænd ikke har strejkeret.

Det kan maaske være underkastet tvivl, hvorvidt vægring mod overarbejde ud over en vis grænse er ulovlig, men der kan ikke herske tvivl om, at den inden for postvæsenet etablerede kollektive arbejdsnedlæggelse var oplagt ulovlig.

Strejken var saa meget mere uforsvarlig, som der var opnaaet overenskomst mellem den københavnske postbudeorganisations bestyrelse og overpostmesterembedet om de klager over tjenesten, organisationen havde fremsat.

Tjenestemændenes centralorganisation, herunder Dansk Postforbund, har udtalt sin fordøm-

melse af strejken som skadelig for tjenestemændene i almindelighed.

Man er klar over, at den offentlige mening opfatter tjenestemandsbegrebet saaledes, at naar staten forlener tjenestemandstillingen med den særlige tryghed i forbindelse med den særlige pensionsret, saa maa staten paa den anden side ogsaa være sikret,

at de samfundsvigtige funktioner, der er afhængige af tjenestepligtens udførelse, ikke saboteres af tjenestemændene selv.

Kan samfundet ikke være sikker herpaa, vil den anskuelse vinde frem, at saa maa staten i stigende grad gaa over til at erstatte tjenestemænd med kontraktansatte.

Topartisystemet og de konservative

Venstre og konservative agiterer nu for herhjemme at naa frem til et topartisystem, og henviser i saa henseende til England, hvor et forældet og bunduretfærdigt valgsystem har resulteret i, at det liberale parti kun har nogle faa mandater i underhuset, medens det efter sin tilslutning blandt vælgerne formentlig ville have krav paa op mod 100 mandater.

Poul Møller deltager nu ogsaa i denne agitation. Det er forstemmende, naar man betænker, at han for kun faa aar siden skrev følgende i bogen „De politiske Partier“:

„Konservatismen er modstander af et topartisystem, fordi det vanskeliggør udviklingen af nye tanker og kan medføre en fuldstændig uansvarlig partipolitik, hvor kampen om magten stiller kam-

pen om indflydelse paa de enkelte sagers afgørelse i skyggen. Rigsdagen skal ikke være en samling jasigere og nejsigere, men en kreds af personer, der alle føler den samme forpligtelse til at forme lovgivningen udfra deres bedste overbevisning, hvad enten de tilhører regerings- eller oppositionspartier.“

Senere skrev Poul Møller i Dagens Nyheder:

„Forholdstalsvalgmaaden kræver samarbejde og medansvar praktisk talt af alle. Enhver maa gøre sin indflydelse gældende med den vægt, den paagældende gruppe har i befolkningen. Konsekvensen heraf er magistratsystemet, hvor partierne i forhold til deres vælgermæssige tilslutning bliver repræsenteret — ikke blot i rigsdagen — men ogsaa i regeringen ...“

Den internationale valutafonds anerkendelse af den danske regerings politik

Venstre og konservative søger med alle midler at fastslaa, at den gunstige udvikling i Danmark alene skyldes konjunkturerne uden for Danmark og slet ikke skyldes regeringens politik.

Den internationale valutafond, der hvert aar i en beretning giver en karakteristik af de enkelte landes økonomiske stilling, har en anden opfattelse.

I 1959 skrev valutafonden bl. a. om dansk økonomisk politik:

„Den stramning af den økonomiske politik, som gennemførtes i midten af 1959 for at imødegaa faldet i valutareserven, holdt den indenlandske efterspørgsel nede, saa Danmark kunne drage fuld nytte af de gunstige, ydre vilkaar, der indtraf.“

I 1960 skriver valutafonden følgende, hvis første afsnit jo faktisk vender sig direkte mod oppositionens uforsvarlige skattepolitik:

Fonden er af den opfattelse, at

de ekspansive kræfter i Danmark fortsat er stærke, og haaber, at myndighederne vil udvise den yderste forsigtighed i deres penge- og finanspolitik, og at de vil være rede til om nødvendigt at gennemføre yderligere passende foranstaltninger for at hindre efterspørgselpresset i at blive for stærkt.

Fonden hilser de skridt, der er taget for at afskaffe diskrimination, og de betydningsfulde fremskridt, der er gjort i fjernelsen af andre restriktioner, velkommen. Fonden bemærker, at Danmark har sat sig for at formindske restriktionerne gradvis i løbet af de næste tre aar, men haaber, det vil være muligt at gøre hurtigere fremskridt. Fonden bemærker, at Danmark har ophævet adskillige bilaterale betalingsaftaler, og henstiller indtrængende, at der gøres yderligere fremskridt ved ophævelsen af de tilbageværende aftaler“.

Den økonomiske fremgang fra 1957-1960

Produktionen er steget med 12—13 pct., det private forbrug er steget med 15 pct., de faste investeringer er steget med ca. 25 pct., eksporten og anden valuta-indtjening er steget med 20—25 pct.

Har Det radikale Venstre ingen indflydelse?

Efterhaanden som man nærmer sig valget, er det en yndet sport fra oppositionens side at fastslaa, at Det radikale Venstre har jo ingen indflydelse i denne regering. De, der er saa naive at tro dette, fortjener i virkeligheden ikke bedre, men der er det besynderlige, at oppositionspartierne samtidig gang paa gang fremhæver, at Det radikale Venstre har en fuldkommen urimelig indflydelse i forhold til partiets størrelse.

Det er svært at faa overensstemmelse mellem disse to paastande, men mon det ikke ville være rettest at give den forklaring, at Det radikale Venstre jo ikke netop er elsket af oppositionspartierne paa grund af den stilling, vi indtager mellem konservatisme og socialdemokratiet.

Det er en gammel erfaring, at naar to kæmpende, her konservatisme og socialdemokrati, har naaet en vis grænse af ophid-

selse, da vender begges vrede sig i særlig grad mod den, der vil stifte fred. Saaledes ogsaa her. De kredse, der ofte i deres raaben om frihed, tænker paa friheden til at udbytte andre, har altid hadet Det radikale Venstre, naar vi kræver almenhedens interesser varetaget, og for den, der ønsker hurtigst muligt at naa frem til socialisme, og som ser, at man ville have let spil, hvis man alene kæmpede med de mest énsidige kapitalinteresser, maa Det radikale Venstre ogsaa være en torn i øjet, fordi vi gennem vor politik tager brodden af klassekampen.

Der er noget berettiget i det, naar svenske og norske socialdemokrater har sagt, at grunden til, at socialdemokraterne ikke hidtil har faaet flertal i Danmark, saaledes som i Norge og Sverige, er, at der i Danmark har været et saa demokratisk venstreparti som Det radikale Venstre.

Voldgift

Oppositionen har hævdet, at Det radikale Venstre har opgivet tanken om voldgift i arbejdsstridigheder. Paastanden er ganske urigtig. Forløbet af denne sag har været følgende:

Tilbage i tiden, allerede i 1920'erne, stillede Det radikale Venstre forslag om oprettelse af en voldgiftsdomstol, som skulle sættes i virksomhed, dersom en konflikt standsede livsvigtige samfundsfunktioner. Venstre og konservative gik voldsomt imod sammen med socialdemokraterne. I 1956 begyndte Venstre og konservative at ændre signaler, selv om enkelte af deres medlemmer var imod dette.

I samlingen 1959-60 fremsatte de to partier et forslag i folketinget om, at visse omraader skulle underkastes voldgift. Forslaget var umuligt, da det ikke lader sig gøre at trække et bestemt skel mellem de forskellige fag, og man helt undlod at foreslaa voldgift i de tilfælde, hvor en konflikt alene ved sit omfang lammer samfundet.

For det radikale Venstres vedkommende ændrede partiet noget i sit oprindelige standpunkt ved Nyborgprogrammet forud for valget i 1957, idet man i dette program udtalte, at de gennemførte nye forhandlingsregler mellem arbejdsmarkedets parter og styrkelsen af forligsmandsinstitutionen skabte større sandsynlighed for, at arbejdere og arbejdsgivere fremtidigt naaede til forstaaelse uden store konflikter.

Ud fra denne betragtning foreslog Det radikale Venstre da i Nyborg-programmet med hensyn til voldgiftsspørgsmaalet, at „saa fremt der til trods for disse nydannelser til forebyggelse af konflikter alligevel opstaar konflikt-situationer, der vil standse livsvigtige samfundsfunktioner, skal arbejdsmarkedets parter kunne vælge mellem en af dem selv iværksat voldgift eller en af folketinget institueret voldgift“.

Dette standpunkt vil Det radikale Venstre fremdeles staa paa.

Forkøbsret for lejere i byerne

Med henblik paa forholdene i de større byer henledes opmærksomheden paa, at der i Det radikale Venstres landsmøde-udtalelse i 1960 blev sagt:

„Der bør fremmes en form for boligbyggeri, som giver mulighed for, at beboerne ogsaa i etagebyggeri bliver ejere af egen lejlighed, og der bør i bestaaende etagebyggeri aabnes adgang til gennem forkøbsret for lejerne og dannelse af andelsselskab at erhverve saadanne ejendomme“.

Plejehjem for gamle

Med henblik paa de store vanskeligheder, der opstaar for gamle, som ikke har mulighed for optagelse i de almindelige alderdomshjem, udtalte Det radikale Venstres landsmøde i 1960 følgende:

„Ved samvirken mellem offentligt og privat initiativ maa der oprettes plejehjem ogsaa for gamle mennesker, der ikke opfylder betingelserne for optagelse i almindelige aldersrenteboliger og alderdomshjem, og som ikke har mulighed for anden pleje, men som er i stand til at yde en rimelig betaling“.

Halvdagsarbejde for kvinder

Udviklingen har ført med sig, at stadig flere gifte kvinder nærer ønske om nogen beskæftigelse uden for hjemmet, blot de kunne faa et halvdagsarbejde. Det gælder unge, der efter deres giftemaal gerne en tid vil have en halvdagsbeskæftigelse til supplerende af hjemmets indtægter, og det gælder mange midaldrende kvinder, som efter at børnene er kommet fra haanden gerne vil udnytte en tidligere uddannelse, blot de kunne faa et halvdagsjob.

Denne udvikling inden for kvindernes kreds mødes nu paa visse arbejdsomraader med den herskende mangel paa arbejdskraft.

Der er derfor mulighed for at overvinde noget af den uvilje, som i arbejdsgiverkredse og for saa vidt ogsaa i visse arbejderkredse har hersket over for deltidsarbejdet, og som maaske i nogen grad har beroet paa vanetænkning.

En større anvendelse af kvinder paa halvdagsarbejde vil ogsaa samfundsmæssigt set betyde en gevinst, idet der herigennem inddrages en arbejdsreserve i det produktive erhvervsliv.

Mulighederne vil nok særligt foreligge inden for bestemte arbejdsomraader, medens forholdene ikke er egnede inden for andre erhvervsgrene. Udviklingen er jo

allerede i gang inden for banker, forsikringsvirksomheder og anden kontorvirksomhed og inden for sygeplejen. I Sverige gælder det tillige inden for visse dele af detailhandelen og visse dele af industrien.

Denne udvikling kan fremmes ved en vis ændring i erhvervslivets egen indstilling, men ogsaa de offentlige myndigheder kan bidrage dertil, dels ved øget anvendelse af halvdagsbeskæftigede inden for offentlig virksomhed, hvor der foreligger praktiske muligheder herfor, dels ved at arbejdsanvisningen udviser øget initiativ ved anvisning af kvindearbejde.

I Sverige er deltidsarbejde for kvinder genstand for offentlig debat som et problem af betydning baade for kvinderne og samfundet, og **Det radikale Venstre** vil bidrage til, at det samme bliver tilfældet herhjemme. Kvindeorganisationerne burde ogsaa tage sagen op.

Det er et spørgsmaal, der har betydning for mange kvinder og for mange hjem. Udviklingen i det moderne samfund fører med sig, at tusinder af kvinder gaar rundt og føler et behov for at kunne forene pasningen af hjemmet med nogen virksomhed uden for hjemmet.

Skat ved kilden

Der er i alle partier forskellige meninger om, hvorvidt man bør indføre opkrævning af „skat ved kilden“, det vil sige opkrævning af indkomstskatten samtidig med, at indtægten indtjenes.

Det er oplagt, at der er en række fordele ved en saadan opkrævning, i særdeleshed gælder det for skatteydere med svingende indtægter. Som eksempel kan nævnes arbejderen, der har godt arbejde og god indtægt det ene aar, men er arbejdsløs det andet, hvor saa skatten fra den høje indtægt det foregaaende aar rammer ham. Det samme gælder forretningsmanden, der har forskellige indtægter fra aar til aar, og særlig gælder det ældre, der afgaar fra stilling eller erhverv, og som under den langt mindre indtægt det følgende aar maa betale den store skat.

Opkrævning af skat ved kilden er gennemført i Norge, Sverige, Finland, England og Tyskland.

Med hensyn til argumenterne imod denne opkrævningsmaaade maa særligt anføres paastanden om, at den følges af betydeligt større administrationsudgifter. Paa dette punkt synes sagen ikke endnu afklaret, idet nogle paa- staar, at de moderne, tekniske hjælpemidler i kontorarbejdet medfører, at administrationsomkostningerne ikke bliver større.

Under hensyn hertil udtalte Det radikale Venstres hovedbestyrelse paa Odense-mødet, at det

endnu er for tidligt at tage stilling til spørgsmaalet, idet de saglige undersøgelser maa tilendebringes, forinden grundlaget for en endelig bedømmelse foreligger.

Naar der fra konservativ side argumenteres meget voldsomt mod skat ved kilden, er der dog grund til at minde om, at partiet i sit program i 1945 skrev følgende:

„Beskatning af indkomsterne samtidig med, at indtægterne oppebæres, skal gennemføres, hvor det er teknisk muligt“.

Man skulle saa ikke tro, at skat ved kilden kan være saa fjollet, som partiet nu siger!

Oppositionen har som et argument imod skat ved kilden fremført, at det internationale OEEC i sine anerkendende udtalelser om Danmarks økonomiske politik har tilføjet, at hvis Danmark havde haft skatteopkrævning ved kilden, ville dette have haft den gode økonomiske virkning, at de stigende indkomster det sidste aar ville have øget de indbetalte skatter og derved bidraget til at lægge en yderligere dæmper paa den stærke økonomiske ekspansion i Danmark.

Der ser vi, siger oppositionen. Skat ved kilden vil altsaa betyde højere skatter. Man tier fromt med, at til gengæld ville skatterne blive mindre i perioder, hvor befolkningens indkomster er faldende, hvad der dog ville være meget fornuftigt.

60.000 stemmers-klausulen og 21 aars valgretten

Da Venstre, konservative og socialdemokrater i 1953 i valgloven gennemførte bestemmelsen om, at betingelsen for et partis repræsentation i folketinget er, at partiet har opnaaet mindst 60.000 stemmer, gik Det radikale Venstre meget stærkt imod denne bestemmelse.

I den følgende folketingssamling stillede Det radikale Venstre et forslag om ophævelse af den nye bestemmelse og om, at det i stedet fremtidig skulle være gældende, at ethvert i valget deltagende parti skulle kunne komme i betragtning ved fordeling af tillægsmandaterne, naar det enten havde opnaaet et kredsmandat eller inden for et af de tre omraader havde opnaaet mindst lige saa mange stemmer, som der i gennemsnit var afgivet pr. mandat i landet som helhed.

Det radikale Venstre er selvfølgelig fortsat modstander af den

gældende ordning. Folketingsvalgene i 1953 og 1957, hvor de uafhængige opnaaede henholdsvis 58.500 og 52.900 stemmer har utvivlsomt medvirket til, at der i befolkningen er opstaaet megen uvilje mod bestemmelsen. Det radikale Venstre maa derfor rette det spørgsmaal til de tre partier, om de ikke er rede til nu at ophæve ordningen og efter valget medvirke til en ændring af valgloven paa dette punkt.

Med hensyn til 21 aars-valgretten da bestemmer grundloven jo, at en nedsættelse af valgretsalderen fra de nuværende 23 aar maa forelægges en folkeafstemning, hvis en saadan ændring af valgloven foretages i folketinget. Det radikale Venstre vil sikkert være enig i, at der i det nye folketing gennemføres en saadan ændring, som saa befolkningen selv kan faa forelagt til godkendelse eller forkastelse.

Aabningstalen og fri stilling efter valget

Venstre og konservative kritiserer, at regeringen i enighed fremsætter en trontale om regeringens planer for den kommende tid og samtidig erklærer, at regeringspartierne hver for sig staa frit efter valget.

Bertel Dahlgaard har hertil sagt følgende:

For regeringen og regeringspartierne er det indtagne standpunkt selvfølgelig. Aabningstalen er en fælles henvendelse til befolkningen. Den lægger aabent frem, hvad man med sikkerhed kan gaa ud fra, der vil blive fremmet og i hovedlinjerne gennemført, hvis valgets udfald gør det naturligt, at regeringen fortsætter.

Erklæringen om, at regeringspartierne vil staa frit efter valget, betyder to ting. Det betyder for det første, at disse partier forbeholder sig fuld frihed til med størst mulig styrke at paakalde vælgernes tilslutning til de særlige anskuelser, deres partier repræsenterer.

Dernæst betyder det, at der ikke eksisterer nogen overenskomst eller aftale mellem regeringspartierne, som binder deres handlefrihed efter valget.

Her er det, den afgørende forskel fremtræder mellem regeringspartierne og oppositionspartierne.

Venstres og konservatives hidtidige indstilling, at de kun vil gaa ind i en regering sammen, fratager disse partier deres handlefrihed efter valget.

Noget saadant har Det radikale Venstre altid været imod. Vi forbeholdt os vor frihed forud for valget i 1957 og benyttede denne frihed efter valget til at foreslaa forskellige muligheder for regeringsdannelse, indtil man havnede i dannelsen af den nuværende regering.

Det er i virkeligheden den naturlige forudsætning for folkestyret, at man, naar valgdagen har talt, frit kan skønne over de foreliggende muligheder for at give landet et stabilt og handledygtigt styre.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk